

Politik Bilim

“Teknoloji Öngörüsü ve Stratejik Plânlama” Sabancı Üniversitesi’ndeki Konferans

Aykut Göker

Sabancı Üniversitesi (SÜ) ve Teknoloji Yönetimi Derneği (TYD) “**Teknoloji Öngörüsü ve Stratejik Plânlama**” konulu bir konferans düzenlediler. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı’nın (TTGV) sponsor olarak katkıda bulunduğu Konferans’ın ilk günü olan 24 Mayıs’ta, Cambridge Üniversitesi’nden Prof. M. Gregory ile Manchester Üniversitesi’nden Dr. M. Keenan İngiltere’deki; Fraunhofer Sistemler ve İnovasyon Araştırmaları Enstitüsü’nden Prof.Dr. H. Grupp ile Paderborn Üniversitesi’nden Prof. J. Gausemeier Almanya’daki; Risoe Ulusal Lâboratuvarı’ndan Dr. B. H. Jørgensen Danimarka’daki teknoloji öngörü çalışmaları hakkında dikkate değer bilgiler verdiler, deneyimlerini aktardılar.

İkinci gün kürsü Türkiye’den katılanlarındı. Sanayi kesiminden A. Akurgal (Netaş), S. Sarper (Alcatel), Doç.Dr. Y. Tanes (Arçelik), E. Baktır (Aselsan) ve T. Tekbulut (Logo) “sanayinin teknoloji geliştirmesi ve öngörü” konusunu işlediler, deneyimlerini izleyicilerle paylaştılar. SÜ’den Doç.Dr. C. Arıkan “Türkiye’nin Bilim ve Teknoloji Politikaları ve Öngörü” konusunu ele aldı; DPT’den Y. Işık Türkiye için kendisi bazı teknoloji öngörülerinde bulundu. Günün kayda değer bir diğer bildirisi ise “Yerel İnovasyon Sistemi ve Teknoloji Öngörüsü” konusundaydı (Prof.Dr. M. Durgut [ODTÜ] ve M. Akyos). İkinci günün çalışmaları, ODTÜ’den Prof.Dr. A. Ş. Üçer, Prof.Dr. M. Durgut ve bu satırların yazarının birlikte hazırladıkları “Türkiye için Teknoloji Öngörü Çalışması Model Önerisi” ile son buldu. Konferansın son günü, iki yabancı konuğun ve TYD’nin Başkanı Doç.Dr. D. Çetindamar’ın yönlendiriciliğinde ve bütün izleyicilerin katılımıyla yürütülen öngörü alıştırtma[egzersiz]larına ayrılmıştı.

“Teknoloji Öngörüsü” yeni duymaya başladığımız bir terim. CBT’deki bir yazımda söz etmiştim; teknoloji öngörüsünde belli bir yıl hedef alınıyor. O yıla gelindiğinde nasıl bir ülke görmek istiyoruz; çeşitli gelecek senaryoları kurgulanarak bir görüş birliğine varılmaya çalışılıyor. Sonra, tasavvurlarımızı erişilebilir kılmak için, bilim ve teknoloji (B&T) alanında bugünden almamız gereken stratejik önlemler belirleniyor. İmkânlarımızın buna yetip yetmeyeceği irdeleniyor; kurgulanan senaryolar bazında gücümüzün neye yeteceği, çeşitli olasılıklar hesaba katılarak sınıyor.

Bir örnekle anlatmaya çalışırsak; diyelim, 2023 yılında gerçekleşmesini istediğimiz bir Türkiye tasavvurumuz var. İstiyoruz ki, Cumhuriyet’imizin 100. kuruluş yılında, Türkiye “**muasır medeniyet seviyesine**” erişmiş olsun. Bu ‘vizyon’un yanında “**Üreten bir Ekonomi**”, “**Yaşam ve Sağlık Kalitesinin Yükseltilmesi**”, “**Sürdürülebilir Gelişme**” gibi arzularımız olabilir. İşte böyle bir tasavvurumuz, arzularımız varsa, B&T alanında bugünden hangi önlemleri almalıyız ki bunlar gerçekleşsin diye, biliminsanları, mühendisler, sanayiciler, kamu görevlileri, konuyla ilgili başka uzmanlar ve diğer toplum katmanlarından temsilcilerin katılımıyla bir dizi çalışma yapıyoruz. İşin özünde, hedef aldığımız zaman diliminde dünyada hangi teknolojiler geçerli olacak, diğer ülkeler hangi teknolojileri kendileri için önemli görmüşler, biz hangi teknolojilere yönelmeliyiz, o teknolojilerde ne zaman hangi yetenek düzeyine gelmeliyiz, o düzeye gelmek için ne yapmalıyız ki, tasavvurumuz gerçekleşsin ve öngördüğümüz sosyoekonomik hedeflere ulaşabilelim, karşılaşacağımız olası

sorunların üstesinden gelebilelim, ama, bu gelişmeyi, daha sonraki kuşakların kaynaklarını tüketmeden yapabilelim, onlara yaşanabilir bir ülke bırakalım; bunu belirliyoruz.

Bu belirlemeleri, Türkiye için seçeceğimiz, örneğin, enformasyon ve telekomünikasyon, imalât, enerji, çevre (temiz üretim), tarım, ormancılık ve balıkçılık, sağlık ve yaşam bilimleri, deniz ve yer bilimleri, havacılık ve uzay bilim ve teknolojileri, ulaşım, inşaat, şehircilik vb. sosyoekonomik faaliyet alanlarında yapıyoruz. Bu öngörülerimizi hayata geçirmenin yolu ise stratejik plânlamadan geçiyor.

Teknoloji öngörü çalışmaları katılımcı yöntemlerle ama hükümetlerin yönlendiriciliğinde yürütülüyor. Sonuçlarına siyasi irade sahip çıkıyor. Konferans'ta izleyicilerin en çok merak ettikleri husus, Türkiye'nin böyle bir çalışma yapıp yapmayacağıydı. Konuyu bilenler, BTYK'nın buna ilişkin kararlarının bulunduğunu ve çalışmayı koordine etme görevinin TÜBİTAK'a verildiğini açıkladılar.

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 16 Haziran 2001.